

IEVADS

“Covid – 19” pērn un aizvien ļoti būtiski ietekmē kultūras dzīvi. Kultūras un tautas namos valda neierasts klusums. Ierobežojumi izmainījuši vai nolikuši malā ieceres. Daudzi kon-

certi un pasākumi nenotika, amatiermākslas kolektīvi brīžam strādāja, brīžam ne. Kori, deju kolektīvi, teātri, ansambļi mēģinājumos aizvien satiekas attālināti. Jau redzams, ka arī gada pirmajos mēnešos diez vai kas notiks klātienē.

Pērn kultūras dzīve mainīja formas, kā uzrunāt skatītājus, klausītājus. Tika strādāts jaunos apstākļos. Arī budžeta paredzētais finansējums izlietots citādi, kā plānots 2020. gada sākumā. Kā tas noticis Cēsu, Pārgaujas un Līgatnes novados?

Risinājums - mūsdienu tehnoloģijas

“Viss gads bija saplānots: pasākumi, koncerti, svētki, amatiermākslas kolektīvu uzstāšanās, piedalīšanās konkursos, festivālos. Martā vēl nesapratām, ko darīt, bet bija jāmeklē jaunas formas, kā uzrunāt cilvēkus,” saka Cēsu Kultūras centra vadītāja Zane Neimane un piebilst, ka pasākumiem, kas bija paredzēti aprīlī, maijā, vairs nevarēja pagūt ko mainīt, kā arī tos pārcelt. Piemēram, Lieldienas.

Tad pašvaldības finansējums kultūras pasākumiem tika samazināts par 55 880 eiro, kas tika novirzīts kā līdzfinansējums programmai “Ārkārtējās situācijas ietekmes mazināšanai un novēršanai pašvaldībā saistībā ar “Covid-19” izplatību” - ielu asfaltbetona seguma un gājēju trotuāru sakārtošanai. Programmas ietvaros tika sakārtots Vienības laukums, Ata Kronvalda iela, Zvirbuļu iela, izbūvēts Rīgas ielas trotuārs un veloceļš, veikti citi darbi. Vairāk budžets netika samazināts.

“Kultūras dzīve neapstājās, ne-

notika vairāki iecerētie lieli festivāli – Skicēšanas festivāls, Dzejas festivāls -, taču ļoti daudz kas notika. Pilsētas svētki, Cēsu kauju atceres pasākumi, Mākslas festivāls, sarunu festivāls “Lampa”, Lāčplēša diena bija citādi, tika izmantotas mūsdienu tehnoloģiju iespējas,” stāsta aģentūras “Cēsu Kultūras un Tūrisma centrs” vadītāja Andra Magone, uzsverot, ka nevar teikt, ka kultūras norisēm nauda tika izlietota mazāk. “Jaunie risinājumi, dodot iespējami daudziem cilvēkiem kaut attālināti, bet būt svētkos, nebūt nebija tik lēti, kā kādam varētu šķist. Ja citus gadus pilsētas svētkos bija ieņēmumi, pērn to nebija, taču tika piesaistīti speciālisti, lai nodrošinātu pārraides, ierobežojumu prasības. Ja kāds iecerētais pasākums nenotika, tas nenozīmē, ka tam paredzētais finansējums tika ietaupīts. Pasākumi, koncerti, amatiermākslas kolektīvu ikdiena bija citādi,” skaidro A. Magone un uzsver, ka domāts arī par to, kā dzīvot taupīgāk. Tā, piemēram, kultūras centrā jau bija noslēdzies konkurss remontstrādnieka vakancei, bet darbinieku nepieņēma. Vēl kādas vakances netika aizpildītas. Samazinājās telpu uzturēšanas izdevumi.

No jūlija līdz oktobrim, gan “Randiņš” paguva nodejot savu jubileju, gan notika Miķeļdienas pasākums. “Protams, skatītāju varēja būt tik, cik varēja. Valsts svētku koncerts notika tiešsaistē. Ziemassvētku laikā centāties dažādi iepriecināt pilsētniekus, arī muzicēt namu pagalmos. Jaunajā gadā nebija salūta, bet bija video sveiciens. Neviens koncerts, svētki nevarēja notikt bez partneru iesaistes, bez filmēšanas. Šie izdevumi nebija mazāki par tiem, kas būtu, ja viss notiktu kā parasti,” teic Z. Neimane, uzsverot, ka šis laiks pierādījis, cik svarīgas ir notikumu audio un video fiksācijas. Allāž pietrūka naudas, lai iemūžinātu koncertus, izrādes. Agrāk reti kas filmēts. “Bijām pieraduši, ka

Meklē jaunas formas, kā uzrunāt cilvēkus

koncerts seko koncertam, par to, kas aizvadīts, nedomājām. Kad nevar notikt klātienē pasākumi, ir vērtīgi, ka ir ieraksti. Šogad ir skaidrs, ja būs lieli pasākumi, tie tiks ierakstīti,” saka Z. Neimane. Viņa arī pauž pārliecību, ka šajā situācijā kultūras darbiniekiem un arī klausītājiem, skatītājiem jāspēj pielāgoties, pieņemt šībrīža iespējas.

“Kultūras dzīve apstāties nedrīkst. Jādomā ilgtermiņā. Jāatrod veidi, kā cilvēkus uzrunāt, lai viņi gūst emocionālu gandarījumu,” atgādina Z. Neimane un uzsver: “Ikdienā daudzus jautājumus var nokārtot pa telefonu vai tiešsaistē, bet radošiem cilvēkiem ir svarīgi satikties, nepieciešama ideju apmaiņa. Tās ļoti pietrūkst.”

Kultūrai, kas kultūrai paredzēts

Pārgaujas novadā, cik naudas budžetā kultūras dzīvei pērn bija paredzēts, tik arī kultūrai palika. “Pavasārī viss apstājās, vasarā atkal kultūras dzīve atsākās,” saka kultūras nodaļas vadītāja Solveiga Ruska. Pasākumu rīkošanai budžetā bija paredzēti 78 250 eiro, tika izlietoti 48 425 eiro.

“Novada svētki bija saplānoti, tad atcelti, tad mēneša laikā tika noorganizēti. Novada svētkos nauda tika izlietota vairāk, nekā gada sākumā plānots, jo koncerti bija visos trijos pagastos, ne divos kā citus gadus. Pirmoreiz, lai izkontrolētu apmeklētāju skaitu, kas bija ierobežots, tika prasīta ieejas maksa - eiro un divi eiro. Visai Straupes estrādei apkārt tika uzstādīta sēta, nodrošināta apsardze, apmeklētājiem aproces, dezinfekcijas līdzekļi – tās bija papildu izmaksas. Šis ieejas maksas knapi sedza papildu izdevumus,” stāsta S. Ruska.

Rudenī nauda, kas bija palikusi no pasākumiem, tika ieguldīta kultūras namu nelielos remont-

darbos. Straupes tautas nama zālē un balkonā nolakota grīda. S. Ruska uzsver, ka ikdienā, kad katru vakaru ir mēģinājumi, to izdarīt nevar. Lai grīda kārtīgi nožutu, pēc tam ilgāk kalpotu, vajag laiku. Rozulas tautas namā tika pielabots jumts, zālē, gaitenī veikts neliels kosmētiskais remonts, Stalbes kultūras nama ēkai salabota viena siena, no sūnām notīrīti ieejas jumtiņi. Tika iegādāti apgaismojuma elementi Ziemassvētku noformējumam visos pagastos, jo iepriekšējie bija savu laiku nokalpojuši. Remonts un ikdienā nepieciešamam aprīkojumam iztērēti nepilni 14 tūkstoši eiro.

Tā kā nevarēja notikt senioru ekskursija un balle, par plānoto naudu tika sagatavotas Ziemassvētku dāvanas visiem novada pensionāriem.

“Daļa pasākumu pārcelti uz šo gadu, piemēram, koncerts, kas bija paredzēts pērn 18. novembrī, ieplānots šogad 4. maija svētkiem. Ir iecere, ka tas notiks ārā. Saprotams, ka nav iespējams kaut ko precīzi saplānot. It kā jau domājams, ka no marta sāksies ierastā dzīve, bet vai tā būs, neviens nezina. Arī senioru deju kolektīvam, korim valsts mēroga pasākumi pārcelti uz šo gadu. Šovasar ir plānā Vidzemes deju svētki. Pašvaldībai tie ir transporta un ēdināšanas izdevumi,” pastāsta S. Ruska un atklāj citas šīgada ieceres. Plānoti plaši novada svētki visos pagastos, jo tie būs pēdējie. “Domājams, kad rīkot. Pēc pašvaldību vēlēšanām Pārgaujas novada vairs nebūs, tāpēc arī svētkus nevarēs pārcelt, nav jēgas aizrunāt māksliniekus. “Limuzīnam Jāņu nakts krāsā” šogad 40, ja viss būs labi, Raiskumā notiks Vislatvijas Jāņi,” pastāsta S. Ruska un piebilst, ka pašvaldības budžets šim gadam vēl nav apstiprināts, bet jācer, ka naudas būs vairāk nekā pērn. Šogad iecerēts arī atjaunināt tautas tērpus.

“Ja pērn jau gada sākumā bija skaidrs katrs pasākums, tā koncepcija, norise, tagad viss notiek pēdējā brīdī, jo apstākļi nepārtraukti mainās. Dzīvojam un strādājam tādā situācijā, kāda ir. Arī kolektīvi izmanto citas iespējas, kā uzrunāt klausītājus, skatītājus. Novada teātri uz Jāņiem bija iestudējuši savu versiju par “Limuzīns Jāņu nakts krāsā” un sagatavojuši videoierakstu. Kolektīvi attālināti sveica novadniekus svētkos. Cilvēki ir noilgojušies pēc koncertiem, pasākumiem. Arī tie, kuri tos apmeklēja reti,” saka S. Ruska un ar smaidu piebilst, ka nu jau vairs neatceras, kad pēdējoreiz sestdienā bijusi darbā.

Nevar kaut ko atraut no kopējā

Līgatnes novadā pērn kultūras pasākumu rīkošanai bija paredzēti 36 802 eiro. “Nekādu būtisku izmaiņu finansējuma izlietojumā nebija, kaut nenotika novada svētki, “Pārceltuve”, Papīra svētki, kora un deju kolektīvu plaši koncerti. Tomēr daudz kas notika, bet citādi,” stāsta pašvaldības izpildītājs Egils Kurpnieks un uzsver, ka, rīkojot kultūras pasākumus, tiek plānoti arī ieņēmumi. Pērn bija papildu izdevumi, kaut vai dezinfekcijas līdzekļiem.

“Novadā kultūras dzīve un tūrisms ir savstarpēji saistīti. Aģentūrā darbinieki strādā kopā, veidojot gan kultūras, gan tūrisma piedāvājumu. Lielie pasākumi tiek plānoti plašākam apmeklētāju lokam, ne tikai līgatniešiem. Tūristu Līgatnē pērn bija ļoti daudz, tika veidoti jauni piedāvājumi, lai viņus vēl vairāk ieinteresētu,” pastāsta E. Kurpnieks un uzsver, ka ārkārtējās situācijas dēļ naudu kultūras jomā noteikti nevarēja ietaupīt. □

Attālināti rīkot mēģinājumus ir izaicinājums, bet Dziesmusvētku tradīcija jā saglabā

Amatiermākslas kolektīvi jau teju gadu, ar nelieliem pārtraukumiem, nevar strādāt, kā ierasts.

Cēsu Kultūras centra amatiermākslas kolektīvu vadītāji ir pašnodarbināti. “Ar katru tika izrunāts, kā strādāt individuāli, kā attālināti, lai mēģinājumi notiktu, lai tiktu apgūts jauns repertuārs. Regulāri sazināties ar vadītājiem, pārrunājam, kā veicas, kādas problēmas. Katrs piemērojas situācijai, lai viss notiktu,” stāsta Z. Neimane, piebilstot, ka

šis laiks nav viegls ne vadītājiem, ne kolektīvu dalībniekiem. Attālināti īpaši sarežģīti ir senioru kolektīviem. Vadītāji sūta ierakstus, dalībnieki skatās mājās un klausās, “Zoom” iespējas izmantot grūti.

“Šajā laikā ir svarīgi saglabāt Dziesmu svētku tradīciju, nedrīkst pazaudēt mērķus. Dziedātājiem, deju svētku kolektīviem, vadītājiem būtiski nepazaudēt piederību savam kolektīvam. Vadītāji strādā, izmanto katru iespēju, lai saturētu kolektīvus. Mums būtiski noturēt profesionālos vadītājus. Talantīgiem cilvēkiem vienmēr paveras plašas iespējas,” saka A. Magone, bet Z. Neimane piebilst, ka šis arī daudziem amatiermākslas kolek-

tīvu dalībniekiem ir pārdomu laiks. “Tas ir izaicinājums – mēģinājumi attālināti. Ir kolektīvu dalībnieki, kuri pateikuši, ka šajā laikā mēģinājumos nepiedalīsies, bet pēc tam atgriezīsies. Ļoti ceram, ka tā būs. Gan korim, gan deju kolektīviem ir nākamo Dziesmu un Deju svētku repertuārs. Šogad plānoti Vidzemes Deju svētki, arī to repertuārs zināms. Darāmā daudz. Neviens nedomā, ka pēc diviem gadiem svētku nebūs,” pārdomās dalās Z. Neimane.

Pārgaujas novadā amatierkolektīvu vadītāji pērn bija pašnodarbināti, ar šo gadu ar vairāku noslēgts uzņēmuma līgums. Līgumi tiek slēgti uz sezonu.

“Pavasārī strādāja deju kolektīvi un koris, vadītāji saņēma mērķdotāciju. Tagad visiem ir arī algas. Teātri un ansambļi patlaban nestrādā,” stāsta Solveiga Ruska. Mēneša beigās vadītāji kultūras nodaļas vadītājam iesūta video, kā kori un deju kolektīvi darbojušies “Protams, var jautāt, cik tādi mēģinājumi produktīvi. Gandrīz gadu nav nopietni strādāts. Svarīgi saglabāt Dziesmusvētku kustību, lai kolektīvi nepajūk,” teic S. Ruska.

Līgatnes novada amatiermākslas kolektīvu vadītājiem atalgojums nemainījās, kaut kādu laiku mēģinājumi nenotika. “Vismaz tā kaut nedaudz varam atalgot viņu ieguldīto darbu. Mūsu koris un

deju kolektīvs “Zeperi” ir augsta līmeņa amatiermākslas kolektīvi, vadītāji iegulda nenovērtējamu darbu,” tā pērnvasar teica novada vadītājs Ainārs Šteins. Tagad kolektīvi strādā tāpat kā citi – attālināti. Kad mēģinājumi notika, tika ierakstīti vairāki video, ar kuriem priecēti novadnieki. □

Lappusi sagatavoja
SARMĪTE FELDMANE

Projektu finansē
Mediju atbalsta fonds
no Latvijas valsts
budžeta līdzekļiem

MAF
Mediju atbalsta fonds